

Rapportage nader ecologisch onderzoek

Hollandseweg 78 t/m 152 te Wageningen

Gebouwbewonende vleermuizen

In opdracht van: Tsedaka

25 november 2024

Colofon

© 2024 Laneco / Tsedaka

Tekst en samenstelling: [REDACTED]

Tweede lezer: [REDACTED]

Eindverantwoordelijk: [REDACTED]

Projectnummer: 186.24.02

In opdracht van: Tsedaka

Wijze van citeren: [REDACTED] (2024). Rapportage nader ecologisch onderzoek Hollandseweg 78 t/m 152 te Wageningen. Voorthuizen: Laneco.

Laneco is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologisch advies en onderzoek.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd, gewijzigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Laneco. Noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Laneco is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Laneco. De opdrachtgever vrijwaart Laneco voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUD

1	INLEIDING	4
1.1	AANLEIDING	4
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN	5
2	SOORTENBESCHRIJVING	6
2.1	VLEERMUIZEN	6
3	ONDERZOEKSVRAAG EN -METHODIEK	7
3.1	ONDERZOEKSVRAAG	7
3.2	ONDERZOEKSMETHODIEK.....	7
3.3	ONDERZOEKSRONDES.....	8
4	ONDERZOEKSRESULTATEN	9
4.1	VLEERMUIZEN (KRAAMSEIZOEN).....	9
4.2	VLEERMUIZEN (PAARSEIZOEN)	10
4.3	OVERIGE WAARNEMINGEN	11
5	CONCLUSIE EN CONSEQUENTIES	12
5.1	CONCLUSIES EN EFFECTEN	12
5.2	CONSEQUENTIES.....	12
BIJLAGE 1	WAARNEMINGEN – VOORJAAR - ZOMER	13
BIJLAGE 2	WAARNEMINGEN – NAJAAR	14
BIJLAGE 3	LITERATUURLIJST.....	15
BIJLAGE 4	WETTELIJK KADER	16

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Aan de Hollandseweg te Wageningen (gemeente Wageningen, provincie Gelderland) bevindt zich een wooncomplex met de huisnummers 78 tot en met 152. De VvE van dit pand overweegt verduurzamingswerkzaamheden uit te laten voeren aan de bebouwing. Zie afbeelding 1 voor een overzicht van het plangebied.

Afbeelding 1: Globale ligging van het plangebied (rode kader) aan de Hollandseweg te Wageningen (Ondergrond: PDOK Viewer, 2024)

Uit de uitgevoerde quickscan flora en fauna is gebleken dat de aanwezigheid van in de Omgevingswet beschermde gebouwbewonende vleermuissoorten in het plangebied niet kan worden uitgesloten. Laneco heeft daarom in opdracht van Tsedaka onderzoek uitgevoerd naar de volgende beschermde soorten en functies:

- Gebouwbewonende vleermuizen: gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en tweekleurige vleermuis (*Vespertilio murinus*).
- Zomer-, kraam- en paarverblijfplaatsen, tevens massawinterverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis. Geen winterverblijfplaatsen voor tweekleurige vleermuis.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

Het plangebied bestaat uit een u-vormig wooncomplex van vier verdiepingen met twee woonlagen van maisonnette woningen van elk twee verdiepingen. Het betreft een U-vormig pand met een afgesloten gemeenschappelijke tuin, welke bereikbaar is via de twee aanwezige portieken. Aan zowel de oostelijke als de westelijke zijde van het pand bevinden zich parkeerplaatsen. Ten noorden van het wooncomplex, aan de overzijde van de Hollandseweg, bevinden zich een pand van de Universiteit Wageningen en een middelbare school.

De bebouwing in het plangebied is opgebouwd uit bakstenen muren met spouw. Aan de kopse kanten bevinden zich schoorstenen welke eveneens zijn opgebouwd uit bakstenen. Het heeft een plat dak bedekt met bitumen. Aan de zijden waar de parkeerplaatsen zich bevinden, zijn op de derde verdieping kleine balkons aanwezig. Op de begane grond zijn aan deze zijden afgesloten privétuinen aanwezig. De voordeuren van de woningen kunnen bereikt worden middels een galerij op de begane grond en de derde verdieping van het pand.

De beoogde werkzaamheden bestaan uit verduurzamingsmaatregelen, in het bijzonder wordt na-isolatie overwogen. Het effect van deze werkzaamheden beperkt zich tot de schil van de bebouwing en, in het geval dat het plaatsen van steigers noodzakelijk is, de ruimte enkele meters om de bebouwing.

2 SOORTENBESCHRIJVING

2.1 VLEERMUIZEN

Vleermuizen zijn vliegende zoogdieren die aan de hand van echolocatie hun positie bepalen. Deze nachtdieren verblijven overdag in besloten ruimtes. Vleermuizen worden globaal onderverdeeld in gebouwbewonende soorten en boombewonende soorten. Er zijn echter ook soorten die van beide elementen gebruik maken. Ook is onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Een groot aantal soorten overwintert in bunkers, grotten en kelders. Dit geldt ook voor sommige soorten die 's zomers in boomholten verblijven. Andere soorten vleermuizen verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen en dergelijke) of bomen (in holten of achter de bast).

Vanaf begin april komen vleermuizen tevoorschijn uit hun winterverblijven. Afhankelijk van het weer verschijnt de ene soort wat later dan de andere. Van half mei tot half juli vormen de vleermuizen kraamkolonies waarin de jongen worden geboren en grootgebracht. De mannetjes verblijven dan apart in kleinere groepen. In het paarseizoen, vanaf half augustus tot eind september, vallen de kraamkolonies uiteen. Sommige soorten vleermuizen trekken dan uit hun voortplantingsgebied weg, terwijl andere soorten nooit ver vliegen tussen zomer- en winterverblijf. De meeste vleermuissoorten paren in deze periode. Vanaf oktober gaan de verschillende soorten in winterslaap, waarbij de ene soort zich eerder terugtrekt in zijn winterverblijf dan de andere.

De soorten maken vaak jarenlang gebruik van vaste aanvliegroutes tussen verblijfplaats en foerageergebied en volgen daarbij lijnelementen zoals bomenrijen of bebouwing. Het behoud van zulke lijnelementen kan daarom cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied. Alle vleermuissoorten, hun verblijfplaatsen en belangrijke onderdelen van het leefgebied zijn strikt beschermd in de Omgevingswet (artikel 11.46 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en bijlage IV van de Habitatrichtlijn).

3 ONDERZOEKSVRAAG EN -METHODIEK

3.1 ONDERZOEKSVRAAG

Het doel van dit nader ecologisch onderzoek is om na te gaan of de voorgenomen werkzaamheden gevolgen hebben op het leefgebied van de beschermde soorten gebouwbewonende vleermuizen. Wanneer effecten op deze beschermde soorten zodanig zijn dat belangrijke onderdelen van het leefgebied of de verblijfplaatsen (indirect) verloren gaan, dan moet in het kader van de Omgevingswet voor de ingreep een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit worden aangevraagd.

3.2 ONDERZOEKSMETHODIEK

3.2.1 *Gebouwbewonende vleermuizen*

Het onderzoek wordt verricht met behulp van een batdetector D240X. De batdetector vertaalt het voor mensen onhoorbare ultrasone geluid van vleermuizen naar hoorbare geluiden. Vleermuizen zijn op naam gebracht door interpretatie van het ritme en de klank van hun sonargeluid, gecombineerd met zichtwaarnemingen van vliegstyl en grootte. De geluiden zijn waar nodig opgenomen en later geanalyseerd in het programma Batsound en/of Batexplorer.

Conform het Vleermuisprotocol 2021 van het Netwerk Groene Bureaus worden zowel zomer- en kraamverblijfplaatsen (in het kraamseizoen in het voorjaar) als paarverblijfplaatsen (in het paarseizoen in het najaar) van gebouwbewonende vleermuizen onderzocht. Vanwege de omvang van de bebouwing, wordt ook onderzoek gedaan naar massawinterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis.

Kraamseizoen

Deze rapportage beschrijft het nader ecologisch onderzoek naar verblijfplaatsen van de gebouwbewonende soorten gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, ruige dwergvleermuis en tweekleurige vleermuis.

Om aan de richtlijnen uit het Vleermuisprotocol te voldoen, zijn in de periode 15 mei t/m 15 juli drie onderzoeksrondes uitgevoerd. Het betrof 1 ochtend- en 2 avondrondes, die zijn uitgevoerd met een tussenperiode van minimaal 20 dagen tussen de eerste en laatste ronde. De avondrondes duurden 2,5 uur in verband met de mogelijke aanwezigheid van gewone grootoorvleermuis en zijn uitgevoerd door 4 personen, waardoor 75% overzicht over de mogelijk geschikte delen van het plangebied kon worden bereikt. Omdat de meeste vleermuissoorten 's ochtends langere tijd bij hun verblijfplaats zwermen, is de ochtendronde door 1 persoon uitgevoerd. Vanwege de mogelijke aanwezigheid van gewone grootoorvleermuis is de ochtendronde vanaf drie uur voor zonsopkomst uitgevoerd.

Paarseizoen

Om de aanwezigheid van paarverblijfplaatsen en massawinterverblijfplaatsen van vleermuizen te onderzoeken, zijn in het paarseizoen van 2024 in totaal 4 avondrondes uitgevoerd. Het betreft 2 avondrondes, uitgevoerd in de periode tussen 15 augustus t/m 1 oktober. Deze rondes duurden minimaal 3 uur in verband met de mogelijke aanwezigheid van meervleermuis. Daarnaast zijn er twee rondes rond middernacht uitgevoerd in verband met de mogelijke aanwezigheid van massawinterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis. Deze rondes duurden minimaal 2 uur. Alle rondes in het paarseizoen zijn uitgevoerd door twee personen.

3.3 ONDERZOEKSRONDES

3.3.1 Gebouwbewonende vleermuizen

Tabel 1: Onderzoeksrondes gebouwbewonende vleermuizen.

Datum	Onderzoek (#personen)	Start/einde (uur)	Zon op/onder (uur)	Windkracht (Bft)	Temperatuur (°C)	Weer
<i>Kraamseizoen 2024 (zomer- en kraamverblijfplaatsen):</i>						
24-5-2024	4 personen	21.35 – 00.18	21.41	0-1	15	Bewolkt, droog
19-6-2024	1 persoon	02.16 – 05.35	05.17	1	13	Halfbewolkt, droog
25-6-2024	4 personen	21.53 – 00.43	22.02	2-3	12	Licht bewolkt, laatste halfuur motregen
<i>Paarseizoen 2024 (paarverblijfplaatsen):</i>						
8-8-2024	2 personen	23.55 – 02.08	21.20	1	18	Bewolkt
16-8-2024	2 personen	20.56 – 00.04	21.00	1	19	Bewolkt, meerdere keren korte motregen
22-8-2024	2 personen	23.59 – 02.02	20.46	1	16	Halfbewolkt, droog
7-9-2024	2 personen	20.10-23.15	20.12	0	25	Bewolkt, droog

4 ONDERZOEKSRESULTATEN

4.1 VLEERMUIZEN (KRAAMSEIZOEN)

Resultaten van het voorjaarsonderzoek naar vleermuizen zijn visueel samengevat in bijlage 1.

Eerste onderzoeksrunde, 24 mei 2024

Tijdens de eerste onderzoeksrunde, een avondronde, zijn de soorten gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en ruige dwergvleermuis waargenomen. Wat betreft laatvlieger, meervleermuis en ruige dwergvleermuis ging het om een enkel individu dat langs of over de bebouwing in het plangebied vloog. De meervleermuis werd waargenomen om 22.25 uur, de laatvlieger om 23.13 uur en de ruige dwergvleermuis om 23.49 uur. Van gewone dwergvleermuis zijn 3-5 individuen binnen het plangebied waargenomen. Langs de bomenrij aan de noordzijde van het plangebied werd door meerdere dieren gevoerageerd. Twee dieren vlogen, apart van elkaar, langs het plangebied. Bij het balkon van huisnummer 104 zijn drie uitvliegende dieren waargenomen. De dieren zijn niet teruggekeerd binnen de periode van het onderzoek. Hier is dus sprake van een zomerverblijfplaats.

Tweede onderzoeksrunde, 19 juni 2024

Tijdens de tweede onderzoeksrunde, een ochtendronde, zijn de soorten gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis waargenomen. Zowel binnen als buiten het plangebied zijn foeragerende en langsvliegende dieren waargenomen. Wat betreft laatvlieger betrof het één individu dat om 3.56 uur het plangebied passeerde. Wat betreft rosse vleermuis was er één foeragerend individu aanwezig aan de overzijde van de Hollandseweg, ten noorden van het plangebied. Dit dier werd voor het eerst om 4.07 uur waargenomen. Van gewone dwergvleermuis zijn er 8-10 individuen waargenomen, waarvan de laatste om 5.28. Deze foerageerden vooral rondom de bomenrij aan de zijde van de Hollandseweg, aan de noordzijde van het plangebied. Rond zonsopkomst waren de dieren nog aanwezig, maar deze vlogen uiteindelijk weg van het plangebied om in de omliggende bebouwing in te vliegen.

Derde onderzoeksrunde, 25 juni 2024

Tijdens de derde onderzoeksrunde, een avondronde, zijn de soorten gewone dwergvleermuis en laatvlieger waargenomen. De laatvlieger betrof een passerend dier dat het plangebied kortstondig doorkruiste. Dit dier werd om 23:01 waargenomen. Beide dieren passeerden het plangebied aan de noordzijde langs de Hollandseweg. Van de ruige dwergvleermuis zijn 6 individuen waargenomen, waarvan de eerste om 22.43. Twee hiervan betroffen passerende dieren, die de bebouwing aan de noordzijde volgden, langs de Hollandseweg. De andere dieren foerageerden nabij de kopse kant aan de Hollandseweg en boven het grasveld. Tevens waren er meerdere foeragerende dieren aanwezig aan de overzijde van de Hollandseweg. Er zijn geen in- of uitvliegende dieren waargenomen.

Samenvatting

In het kraamseizoen zijn in de omgeving van het plangebied de soorten gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis waargenomen. Van laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis zijn alleen foeragerende en langs- en overvliegende vleermuizen waargenomen. Er is een zomerverblijfplaats geconstateerd bij het balkon van huisnummer 104. Er zijn geen andere essentiële onderdelen van het leefgebied van vleermuizen waargenomen. Hoewel er veelvuldig gefoerageerd werd rondom de bomen langs de Hollandseweg, is er geen sprake van essentieel foerageergebied. Er zijn ruim voldoende alternatieven aanwezig in de directe omgeving.

4.2 VLEERMUIZEN (PAARSEIZOEN)

Resultaten van het najaarsonderzoek naar vleermuizen zijn visueel samengevat in bijlage 2.

Eerste onderzoeksronde, 5 augustus 2024

Tijdens de eerste onderzoeksronde, een nachtronde gericht op massazwormen van gewone dwergvleermuis, is enkel de soort gewone dwergvleermuis waargenomen. De eerste waarneming werd gedaan om 00.07. In totaal zijn er circa 4-6 dieren waargenomen gedurende deze ronde. Aan de zuidzijde van het plangebied zijn rond beide kopgevels en de daarnaast aanwezige bomen foeragerende dieren waargenomen. Rondom de noordoostelijke hoek zijn aantikkende dieren waargenomen bij de woning op de eerste verdieping, nabij de kozijnen aan de zijde van de parkeerplaats. Dit kan duiden op nestindicerend of verkennend gedrag.

Tweede onderzoeksronde, 16 augustus 2024

Tijdens de tweede onderzoeksronde, een verlengde avondronde vanwege de mogelijke aanwezigheid van meervleermuis, zijn de soorten gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis waargenomen.

Wat betreft ruige dwergvleermuis is er één individu waargenomen dat om 23.45 langs het zuiden van het plangebied vloog. Van de soort rosse vleermuis betrof het tweemaal een passerend individu, waarvan één aan de noordzijde van het plangebied en één aan de zuidzijde. De eerste rosse vleermuis is om 22.40 uur waargenomen. Laatvlieger is ook tweemaal waargenomen, waarvan eenmaal binnen het plangebied en eenmaal erbuiten. Binnen het plangebied betrof het een passerend individu dat van de noordwestelijke naar de zuidoostelijke hoek over de tuin vloog. Het andere individu foerageerde op de splitsing van de Lorentzstraat en de Van der Waalsstraat ten zuidoosten van het plangebied. De eerste waarneming van laatvlieger werd gedaan om 21.20 uur.

Van de soort gewone dwergvleermuis zijn meerdere dieren waargenomen, zowel binnen als buiten het plangebied. De eerste waarneming van deze soort werd gedaan om 21.05

uur, toen één dier uitvloog bij het balkon van huisnummer 104. Dit bevindt zich op de derde verdieping op de zuidwestelijke hoek van de bebouwing. Nabij dezelfde hoek van het pand werd ook enige tijd gefoerageerd. Er werd tevens door drie dieren tegelijk gefoerageerd boven de tuin aan de zuidzijde van het plangebied. Na circa 15 minuten aanwezig te zijn geweest, vertrokken deze dieren in westelijke richting. Daarna is er nog driemaal een gewone dwergvleermuis boven de Lorentzstraat richting het westen gevlogen.

Derde onderzoeksrunde, 22 augustus 2024

Tijdens de derde onderzoeksrunde, een nachtronde gericht op massazwormen van gewone dwergvleermuis, is enkel de soort gewone dwergvleermuis waargenomen. De eerste waarneming werd gedaan om 00.28 uur. In totaal betrof het circa 5 dieren die foerageerden langs de bomenrij langs de Hollandseweg en 2 dieren die foerageerden boven de tuin. Er zijn geen in- of uitvliegende dieren waargenomen tijdens deze ronde.

Vierde onderzoeksrunde, 7 september 2024

Tijdens de derde onderzoeksrunde, een verlengde avondronde in verband met de mogelijke aanwezigheid van meervleermuis, zijn de soorten gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis waargenomen.

De eerste waarneming van laatvlieger was om 21.02 uur. Dit was de enige waarneming van de soort en deze passeerde het plangebied aan de noordzijde, langs de Hollandseweg. Rosse vleermuis is tweemaal waargenomen. De eerste van deze soort passeerde het plangebied aan de zuidzijde om 20.23 uur. Het andere individu volgde later op de avond dezelfde route. Er zijn drie waarnemingen geweest van gewone dwergvleermuis, waarvan de eerste om 20.29 is gehoord. Twee dieren foerageerden nabij de zuidwestelijke hoek van het pand. Het derde dier foerageerde rond de boom op de noordoostelijke hoek van het pand. Geen van de dieren is uitvliegend waargenomen.

Samenvatting

In het paarseizoen zijn binnen het plangebied vleermuizen waargenomen die binding met het plangebied vertoonden. Rondom de noordoostelijke hoek van de bebouwing, bij de woning op de eerste verdieping, werd nestindicerend gedrag vertoond door gewone dwergvleermuis. Het dier is niet invliegend waargenomen, maar vloog rond deze hoek en tikte de bebouwing herhaaldelijk aan.

Essentieel foerageergebied en/of essentiële vliegroutes zijn niet vastgesteld gedurende het najaarsonderzoek. Er zijn voldoende alternatieven aanwezig in de directe omgeving.

4.3 OVERIGE WAARNEMINGEN

Gedurende het onderzoek aan de Hollandseweg 78 t/m 152 te Wageningen zijn geen overige relevante soorten waargenomen.

5 CONCLUSIE EN CONSEQUENTIES

Men is voornemens de bebouwing aan de Hollandseweg 78 t/m 152 te Wageningen te verduurzamen. Uit een eerder uitgevoerde quickscan flora en fauna is gebleken dat de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen niet op voorhand kon worden uitgesloten. Om die reden is nader ecologisch onderzoek uitgevoerd op de locatie om het gebruik van het plangebied door deze soorten in kaart te brengen.

5.1 CONCLUSIES EN EFFECTEN

Bij het gerichte onderzoek naar gebouwbewonende vleermuizen in het plangebied zijn de soorten gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis waargenomen.

Tijdens het nader onderzoek in de kraamperiode (voorjaar) zijn overvliegende en foeragerende vleermuizen binnen het plangebied waargenomen. Daarnaast is er een zomerverblijfplaats vastgesteld bij het balkon van huisnummer 104, aan de westelijke zijde van het pand.

In de paarperiode (najaar) is er één nestindicerend gedrag vastgesteld in de noordoostelijke hoek van de bebouwing in het plangebied. Daarnaast zijn er overvliegende en foeragerende vleermuizen binnen het plangebied waargenomen. Andere essentiële onderdelen van het leefgebied van vleermuizen zijn ook in deze periode niet vastgesteld.

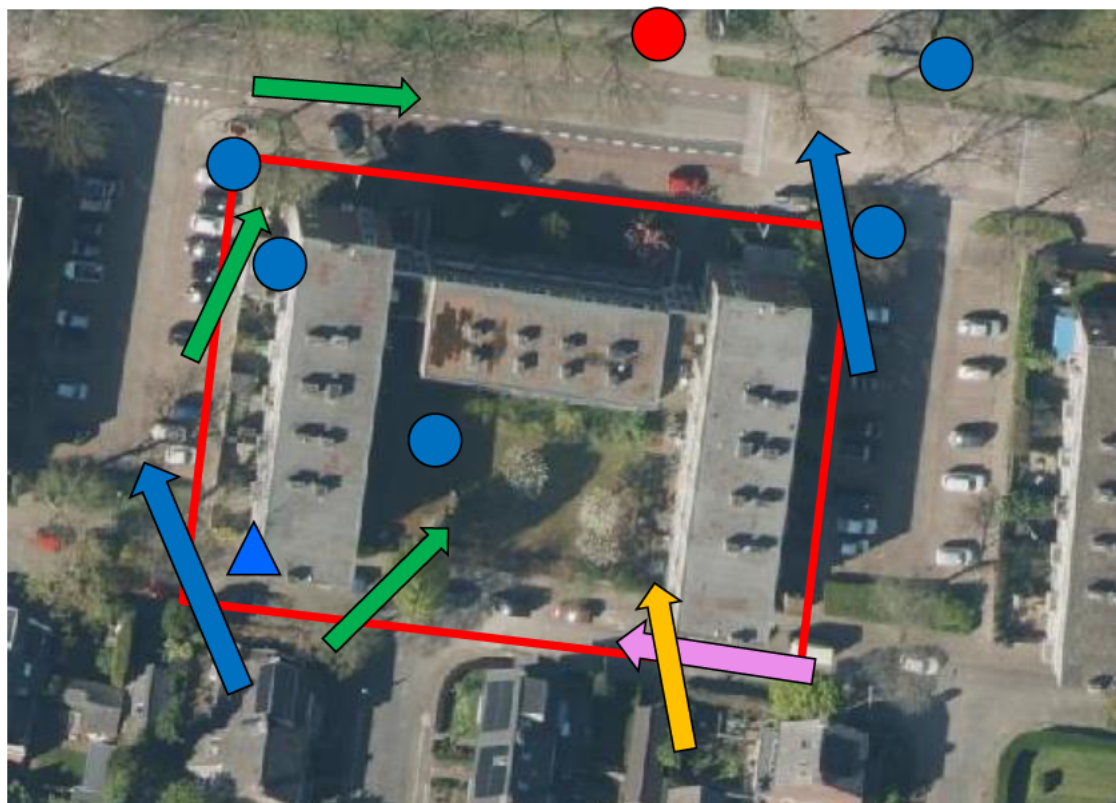
Er zijn geen overige relevante soorten waargenomen tijdens het nader onderzoek.

5.2 CONSEQUENTIES

De geplande werkzaamheden in het plangebied hebben op gewone dwergvleermuis negatieve effecten. Voor het aantasten van de vastgestelde zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis is het verkrijgen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit noodzakelijk als deze worden aangetast.

Daarnaast dienen altijd de voorwaarden ten aanzien van het broedseizoen en de zorgplicht in acht te worden genomen, om o.a. verstoring van actieve nesten te voorkomen (zie bijlage 4). Werkzaamheden moeten daarom buiten het broedseizoen van vogels (globaal half maart t/m half juli) plaatsvinden. Alleen op basis van een voorafgaand en gericht onderzoek naar de aanwezigheid van broedende vogels door een ervaren specialist mag van deze voorwaarde worden afgeweken.

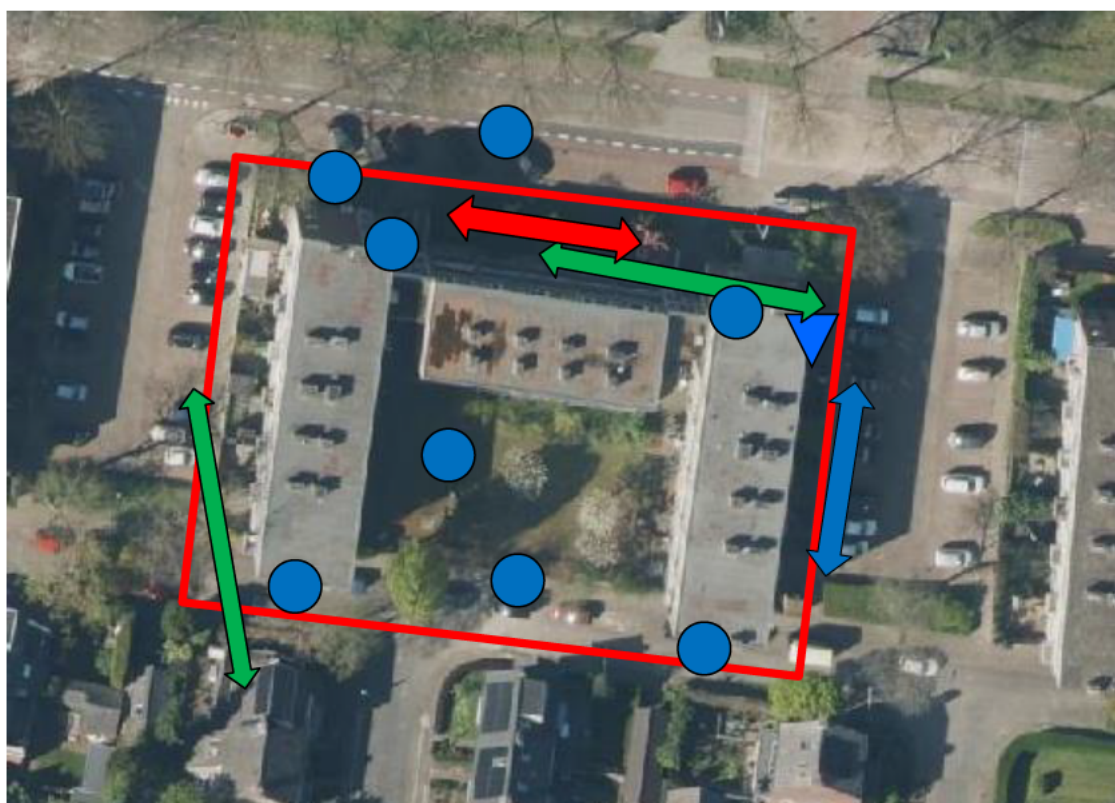
BIJLAGE 1 WAARNEMINGEN – VOORJAAR - ZOMER

LEGENDA

● Gewone dwergvleermuis	- Foeragerend
▲ Gewone dwergvleermuis	- Zomerverblijfplaats
↔ Gewone dwergvleermuis	- Overvliegend
● Rosse vleermuis	- Foeragerend
↔ Laatvlieger	- Overvliegend
↔ Ruige dwergvleermuis	- Overvliegend
↔ Meervleermuis	- Overvliegend

BIJLAGE 2 WAARNEMINGEN – NAJAAR

LEGENDA

● Gewone dwergvleermuis	- Foeragerend
▼ Gewone dwergvleermuis	- Paarverblijfplaats
↔ Gewone dwergvleermuis	- Overvliegend
↔ Rosse vleermuis	- Overvliegend
↔ Laatvlieger	- Overvliegend

BIJLAGE 3 LITERATUURLIJST

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2021).
Vleermuisprotocol 2021, januari 2021. www.netwerkgroenebureaus.nl en
www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE 4 WETTELIJK KADER

Soortbescherming

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Omgevingswet bepalend. De Omgevingswet is gericht op het duurzaam in stand houden van natuurlijke habitats en wilde flora en fauna in hun natuurlijke leefomgeving. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is, afhankelijk van het beschermingsregime, als volgt in de Omgevingswet opgenomen:

Vogelrichtlijn

- Artikel 11.37 lid 1 Bal: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.
- Artikel 11.38 lid 1 Bal: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Artikel 11.37 lid 1 Bal: Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.
- Artikel 11.37 lid 1 en 3 Bal: Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijn, Bern bijlage II, Bonn bijlage I

- Artikel 11.46 lid 1 Bal: Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Artikel 11.46 lid 1 Bal: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.
- Artikel 11.46 lid 1 Bal: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- Artikel 11.46 lid 1 Bal: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.
- Artikel 11.46 lid 1 Bal: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Nationaal beschermde soorten

- Artikel 11.54 lid 1 Bal: Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
- Artikel 11.54 lid 1 Bal: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
- Artikel 11.54 lid 1 Bal: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Procedurele gevolgen

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- *Soorten van de Vogelrichtlijn:*
- Dit betreffen alle vogelsoorten die in Nederland als broedvogel, standvogel, wintergast of doortrekker aanwezig kunnen zijn, met uitzondering van exoten en verwilderde soorten, zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.
- *Soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn:*
- Dit zijn alle soorten in onderdeel A van bijlage IV van de Habitatrichtlijn inclusief bijlage II van het Verdrag van Bern en bijlage I van het Verdrag van Bonn, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.
- *Nationaal beschermde soorten:*
- Dit zijn soorten die genoemd zijn in bijlage A van de Omgevingswet. Het betreft hier de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland.

Een project kan in strijd zijn met de Omgevingswet wanneer een ruimtelijke ingreep direct of indirect leidt tot het aantasten van verblijf- en/of rustplaatsen van de aangewezen, niet vrijgestelde beschermde soorten of hun leefgebied. Afhankelijk van de ingreep en de soort kan dan een omgevingsvergunning noodzakelijk zijn. Omgevingsvergunningen worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingreep vanwege een in de wet genoemd belang dient plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Vaak worden hierbij mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

Wettelijke belangen

Om een omgevingsvergunning te krijgen voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet worden voldaan aan een van de volgende belangen:

- Ter bescherming van de wilde flora en fauna en instandhouding van natuurlijke habitats.
- Wanneer de volksgezondheid en/of de openbare veiligheid in het geding is.
- Andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Om een omgevingsvergunning te krijgen voor soorten van de Vogelrichtlijn moet worden voldaan aan een van de volgende belangen:

- Wanneer de volksgezondheid en/of de openbare veiligheid in het geding is.
- Wanneer de veiligheid van het luchtverkeer in het geding is.
- Ter bescherming van flora en fauna.

Voor nationaal beschermde soorten geldt:

- Er is sprake van een bij de wet genoemd belang.

Specifieke zorgplicht

In de Omgevingswet is voor alle natuuractiviteiten (Natura 2000, houtopstanden en flora en fauna) een specifieke zorgplicht van toepassing. Deze specifieke zorgplicht is van toepassing bij alle activiteiten die effecten kunnen hebben op natuurwaarden, als men weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die handeling nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving.

Bij het artikel in het Bal over een specifieke zorgplicht staat een verplichting in drie stappen. Degene die een activiteit verricht is verplicht:

- Alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die negatieve gevolgen te voorkomen.
- Voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.
- Als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.
- (IPLO, 2024)

Naast het voorkomen van onnodig lijden (artikel 11.28, Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), zijn maatregelen nodig om soorten te beschermen, maar ook om effecten op die soorten ongedaan te maken. De specifieke zorgplicht geldt bij alle dier- en plantensoorten, dus bij (inter)nationaal beschermde soorten én bij andere soorten; waarbij onder andere 'Rode Lijst soorten' specifiek worden benoemd.